

LOCUL ȘI ROLUL METODELOR INTERACTIVE DE GRUP ÎN CONTEXTUL ÎNVĂȚĂMÂNTULUI CONTEMPORAN

Prof. învă. preșcolar TOADER IONELA

Grădinița cu P.P. nr. 42, Sibiu

În societatea actuală se înregistrează un progres spectaculos în ceea ce privește toate aspectele sociale, ceea ce determină o plasare justificată a metodelor interactive de grup, ca noutate în didactica învățământului contemporan. În condițiile în care cea mai evidentă capacitate pe care trebuie să și-o însușească omul este capacitatea de a se adapta, învățământul actual trebuie să educe noile generații în direcția adaptabilității, ceea ce înseamnă educarea în spiritul cooperării.

Importanța acordată metodologiei didactice în contextul învățământului contemporan rezidă din faptul că „metodele joacă rolul unor prețioase instrumente de cunoaștere a realității, de acțiune reală, de integrare în societate” (Voiculescu, 2003, p.69). Ele privesc copilul, care devine prin aplicarea metodelor moderne, beneficiarul propriei lui activități de descoperire, însușindu-și astfel alături de cunoștințe, priceperi și deprinderi și calea de a ajunge la ele, de a le utiliza în situații noi, de a face transferuri între diferite categorii de cunoștințe sau de la teorie la practică și invers (Voiculescu, 2003).

Strategiile didactice interactive, ca strategii de grup, presupun munca în colaborare a elevilor organizați pe microgrupuri sau echipe de lucru în vederea atingerii unor obiective preconizate. Se bazează pe sprijinul reciproc, stimulează participările individuale, antrenând subiecții cu toată personalitatea lor. Solicită efort de adaptare la normele de grup, toleranță față de opiniile, părerile colegilor, dezvoltând capacitățile autoevaluative (Oprea, 2009).

Numeroase studii demonstrează superioritatea strategiilor didactice cooperante în practica educațională, contribuind mai mult la dezvoltarea proceselor cognitive superioare, a abilităților de comunicare, în îmbunătățirea motivației, a stimei de sine, în dezvoltarea personalității. S-ar putea astfel spune că în cazul copiilor care învață interactiv se dezvoltă mai ușor capacitățile sociale de comunicare și de adaptare la regulile grupului, li se dezvoltă gândirea critică, creativă, laterală și încrederea în ei înșiși și li se cultivă respectul față de ceilalți și toleranța (Oprea, 2009).

Metodele interactive de grup survin natural și normal într-o societate în care se pune accent pe instruirea interactivă, întrucât aceasta este asociată cu un tip superior de învățare, care se realizează grație eforturilor intense ale celor care învață, care se formează și contribuie prin propriile forțe la

atingerea obiectivelor. Învățarea (inter)activă presupune ambianțe interactive și medii de învățare activizante și creative, care permit elevilor să reflecteze asupra propriei cunoașteri și asupra modalităților de cunoaștere, să se întrebe, să discute, să asculte, să întrebe, să scrie, să citească, să rezolve, să aplice, să simuleze, să cerceteze, să propună, să soluționeze, să descopere, să problematizeze etc. (Bocoș, 2013). Astfel, prin intermediul metodelor interactive de grup copiii sunt puși în situația de a efectua o multitudine de operații care îi vor ajuta și în viața de adult. Efortul copiilor trebuie să fie unul intelectual, de exersare a proceselor psihice și de cunoaștere, de abordare a altor demersuri intelectuale interdisciplinare decât cele clasice prin studiul mediului concret și prin corelațiile elaborate interactiv în care copiii își asumă responsabilități, formulează și verifică soluții, elaborează sinteze în activitățile de grup, intergrup, individual, în perechi. Ideile, soluțiile grupului au încărcătură afectivă și originalitate atunci când se respectă principiul flexibilității (Breben et al., 2002, p. 13). Copiii descoperă o nouă experiență inter-relaționând în grupuri de învățare activă, aceea de a studia, investiga și căpăta încredere în capacitățile individuale și ale grupului.

Învățarea prin cooperare, învățarea interactivă în cadrul grupurilor, reprezintă cea mai bună modalitate de a supune copilul în situația de a se adapta, de a-și dezvolta capacități sociale esențiale pentru viața de adult și pentru a face față tuturor provocărilor cu care se va confrunta pe viitor, chiar și după ieșirea acestuia din spațiul formal al învățării și cunoașterii, dezvoltând, în același timp, capacitatea de a-și susține învățarea pe tot parcursul vieții, autoeducația.

Principiile învățării prin cooperare sunt (Oprea, 2009, p.p. 151-152):

1. *Interdependența pozitivă*, conform căreia succesul grupului depinde de efortul depus în realizarea sarcinii de către toți membrii. Elevii sunt dirijați către un scop comun, stimulați de o apreciere colectivă, rezultatul fiind suma eforturilor tuturor.
2. *Responsabilitatea individuală*, care se referă la faptul că fiecare membru al grupului își asumă responsabilitatea sarcinii de rezolvat.
3. *Formarea și dezvoltarea capacităților sociale*, stimularea inteligenței interpersonale care se referă la abilitatea de a comunica cu celălalt, de a primi sprijin atunci când ai nevoie, de a oferi ajutor, la priceperea de a rezolva situațiile conflictuale.
4. *Interacțiunea față în față* ce presupune un contact direct cu partenerul de lucru, aranjarea scaunelor în clasă astfel încât să se poată crea grupuri mici de interacțiune în care elevii să se încurajeze și să se ajute reciproc.
5. *Împărțirea sarcinilor în grup și reflectarea* asupra modului cum se vor rezolva sarcinile de către fiecare membru în parte și de către colectiv.

În învățarea prin cooperare, în cadrul grupurilor, se respectă principiul egalității și al toleranței față de opiniile celorlalți și al evitării etichetării.

Grupul – element central al învățării prin cooperare

O condiție esențială a învățării temeinice, eficiente, este directă implicare a copiilor în învățare. Acest lucru este cel mai bine susținut și realizat în cadrul învățării interactive, în grupuri. Appelbaun (cit in. Oprea, 2010, p. 152), precizează faptul că „elevii învață mai bine atunci când le pasă despre ceea ce învață, când sunt direct motivați să realizeze un lucru, când există un scop, când există o responsabilitate și un angajament asupra a ceea ce au de făcut”. Idei similare sunt regăsite și la Geissler (1977, cit in. Oprea, 2010, p. 152) care consideră esențiale pentru formarea unui grup, următoarele trei elemente: *motivația* – care rezultă dintr-un scop comun, unitar – *comunicarea și acceptarea reciprocă* a membrilor. Când lucrează în grup elevii dobândesc, pe lângă materia propriu-zisă, un set de deprinderi de relaționare interpersonală și abilități de grup. Copiii care se integrează în sistemul școlar nu au această capacitate de relaționare dezvoltată, de aceea un scop major al educației contemporane este dezvoltarea acestei abilități, astfel încât copiii să poată relaționa eficient cu partenerii lor, atât în relațiile sociale din școală, cât și în afara ei. Sarcinile de lucru în grup îi aduc pe elevi în situații ce necesită interacțiuni complexe și deprinderi sociale.

Învățarea prin cooperare înseamnă mult mai mult decât aranjarea elevilor în grupuri. Învățarea prin cooperare înseamnă real o modalitate de organizare a sălii de clasă. Într-o „cultură” a grupului care lucrează trebuie să fie dezvoltată dinamica grupului, să fie încurajată atmosfera de încredere, să dispară tendința de dominare în grup și realizarea unei participări egale din partea membrilor grupului. Acest lucru este posibil prin asumarea rolurilor, dezvoltarea bunăvoinței pentru întraajutorare, asigurarea unui nivel de zgomot acceptabil, construirea consensului, practicarea secvențelor de reflecție. Rezultatele sunt concretizate într-un mediu productiv de învățare, care poate fi, de multe ori chiar relaxant pentru copii (Nicu, 2007, p. 111).

Metodele interactive de grup determină și stimulează munca colaborativă a celor implicați în învățare, pentru că toți „participă” cu ceva și nimeni nu „pleacă” cu nimic. Profitul este atât al grupului (soluționarea problemei, găsirea variantei optime), cât și al fiecărui individ din cadrul lui, în parte (rezultatele obținute, efectele apărute în plan cognitiv, emoțional-afectiv și comportamental) (Oprea, 2010).

Grupul dă posibilitatea testării ideilor, validării acestora și dezvoltării inteligenței interpersonale. Lucrul în echipă acoperă neajunsurile învățării individualizate, acordând o importanță considerabilă dimensiunii sociale, prin desfășurarea proceselor interpersonale.

Cooperarea asigură o relație deschisă între parteneri, dezvoltă atitudini și comportamente bazate pe încredere, favorizând formarea atitudinii pozitive față de învățare și față de școală. Munca în echipă are efecte semnificative asupra dezvoltării personalității copiilor și creează terenul propice comunicării și declanșării schimbului de opinii și informații. Învățarea prin cooperare valorizează schimburile intelectuale și verbale și creează premisele unei învățări logice, temeinice și plăcute. (Oprea, 2010).

Pentru a realiza concomitent cele două obiective ale învățării prin cooperare: asimilarea unui conținut și formarea unor deprinderi sociale, pedagogia cooperării oferă o diversitate de metode și tehnici interactive de grup.

BIBLIOGRAFIE

1. Bocoș, M. D., (2013), *Instruirea interactivă*, Editura Polirom, Iași;
2. Breben, S., Gongea, E., Ruiu, G., Fulga, M., (2002), *Metode interactive de grup*, Editura Arves;
3. Nicu, A., (2007), *Strategii de formare a gândirii critice*, Editura Didactică și Pedagogică, R.A., București;
4. Oprea, C. L., (2009), *Strategii didactice interactive*, Editura Didactică și Pedagogică, R.A., București;
5. Voiculescu, E., (2003), *Pedagogie preșcolară*, Editura Aramis, București;